

Riksdagen och valet

– frågor och övningar

Bilaga 1

Elevblad – Grundläggande nivå

1. Sverige är en representativ demokrati. Vad betyder det?
2. Vilka är skälen till att ett parti måste få minst fyra procent av rösterna för att komma in i riksdagen?
3. 1998 infördes personval i Sverige.
  - a. Vad krävs för att bli invald i riksdagen genom personval?
  - b. En stor andel av väljarna personröstar inte när det är val. Det är också få riksdagsledamöter som blivit inkryssade från icke valbar plats. Vad beror det på? Diskutera.
4. Det finns 29 valkretsar i Sverige. Varje valkrets motsvarar ungefär ett län och har mandat efter hur många röstberättigade som finns i valkretsen. För att besvara nedanstående frågor använd den här länken [Hitta alla ledamöter i din valkrets](#)
  - a. Vilken valkrets har minst respektive flest antal mandat?
  - b. Varför har inte alla valkretsar lika många riksdagsledamöter?
  - c. Hur många ledamöter finns i den valkrets där du bor?
  - d. Skiljer sig valresultatet i din valkrets jämfört med valresultatet i hela Sverige? Vad kan det i så fall bero på?
5. Hur ser valdeltagandet ut där du bor? Sök information på [Valmyndigheten](#). Du kan se valresultatet i kommunen och även i ditt valdistrikt.
  - a. Jämför valdeltagandet i kommunen och i valdistriktet med valkretsen och i hela Sverige. Vilka likheter och skillnader finns?
  - b. Jämför valdeltagandet i Sverige med några andra länder. Fundera på varför valdeltagandet kan se olika ut i länderna.
    - c. Är det viktigt att ha ett högt valdeltagande? Motivera ditt svar.
7. Hur utses riksdagens talman? Vilka uppgifter har talmannen?
8. Beskriv med egna ord hur en regering bildas.
9. En misstroendeförklaring är en av flera möjligheter för riksdagen att kontrollera regeringen.
  - a. Vad är en misstroendeförklaring?
  - b. Hur många gånger har riksdagen röstat om misstroendeförklaring?
  - c. Har riksdagen någon gång röstat ja till en misstroendeförklaring?
10. Vilka är riksdagens uppgifter och vilka är regeringens uppgifter?
11. Vad har vi för regering i Sverige just nu och vilket/vilka partier är i regeringsställning?
12. En minoritetsregering har oftast svårare att få igenom sina förslag än en majoritetsregering. Hur kommer det sig?
13. Vad betyder det att vara i opposition? Vilka partier är i opposition i riksdagen just nu?
14. Hur går det till när riksdagen fattar beslut om en ny lag? Beskriv med egna ord.
15. Se filmen [Ledamotsuppsdraget](#)
  - a. Vem kan bli riksdagsledamot?
  - b. Beskriv i några meningar vad en riksdagsledamot gör.
  - c. Gör en lista på egenskaper som du tycker är viktiga för att bli en bra riksdagsledamot. Jämför sedan din lista med en kompis. Vilka likheter och skillnader fanns i era listor? Försök att diskutera er fram till fem gemensamma egenskaper. Motivera era gemensamma val vid presentation i klassen.
16. Ge några exempel på hur du som medborgare kan påverka politiska beslut.

Bilaga 2

Elevblad – Fördjupande nivå

1. Läs paragraf 1, 4, 6 och 10 i **regeringsformens första kapitel** om statsskickets grunder. Förklara hur vårt statsskick fungerar med egna ord. Ta med följande begrepp i din förklaring: påverka, demokrati, val, folkvalda, parlamentarism och EU.

2. Läs **paragraf 11 i regeringsformens tredje kapitel**.

- Vad innebär ett extra val?
- Har något extra val hållits i Sverige?

3. Läs **paragraf 2 i riksdagsordningens sjunde kapitel**.

- Vilka utskott ska finnas enligt grundlagen?
- Vilka är skälen, tror du, att just dessa utskott måste finnas?
- Hur många utskott finns i riksdagen den här valperioden?

4. Välj något av följande alternativ.

- Argumentera för en sänkning av riksdagsspärren på fyra procent till två procent.
- Argumentera för en höjning av spärren på fyra procent till sex procent. Vilka tänkbara konsekvenser skulle ditt förslag föra med sig för riksdagens och regeringens arbete? För vårt samhälle och vår demokrati?

Diskutera sedan i grupper om 3–4 personer och jämför era argument.

5. Österrike och Malta har sänkt sin rösträttsålder till 16 år. Ange tre argument för, respektive mot, att Sverige borde sänka rösträttsåldern till 16 år.

6. Gå in på länken **Debatter och beslut**. Scroll ner till Riksdagsbeslut och vidare till Beslut i korthet.

- Ange tre beslut som riksdagen fattat.
- Välj ett beslut som du tycker är intressant. Klicka på länken efter beslutstexten. Ta reda på om beslutet utgår från en proposition. Finns det också motioner? Hur många och från vilka partier?
- Välj att se en del av debatten. Vilka av debattörerna argumenterar bäst, enligt din mening? Motivera ditt svar.
- Klicka på beslutet och se omröstningen. Vad blev resultatet?
- Resonera om vilka konsekvenser som beslutet kan få för enskilda personer, för grupper av människor och för hela samhället.

7. Beskriv med egna ord på vilka sätt riksdagen har makt över regeringen.

8. Vad tror du? Är det enklare för en enparti-regering i minoritet att få igenom sina förslag än för en minoritetsregering som består av flera partier? Resonera och argumentera.

9. Se webb-tv-klippet **Prövning av yrkande om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven (S)**. Lyssna på talmannens inledning. Välj därefter att lyssna på de olika partiföreträdarnas anföranden, eller gå direkt till omröstningen.

- Vilket parti har begärt att riksdagen ska rösta om misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven?
- Hur många ledamöter krävs för att en misstroendeförklaring ska leda till misstroendeomröstning?
- Hur många röster krävs för att statsministern och regeringen måste avgå?

10. Se webb-tv-klippet **Prövning av förslag till statsminister**. Lyssna på talmannen när riksdagen ska rösta om Magdalena Andersson ska bli statsminister eller inte. Välj därefter att lyssna på de olika partiföreträdarnas anföranden, eller gå till omröstningen som startar 48.25 in i klippet.

- a. Vad blev resultatet av omröstningen?
- b. Vilka är motiven, tror du, att det räcker att en statsminister inte har en majoritet av riksdagen emot sig för att bli vald till regeringschef och leda Sveriges regering? Det brukar även kallas negativ parlamentarism.

12. Efter riksdagsvalet 2018 tog det 134 dagar att bilda en ny regering. Det var den längsta regeringsbildningen i Sveriges politiska historia. Se filmen **Regeringsbildning i ett nytt politiskt landskap** och besvara nedanstående frågor.

- a. Varför tog regeringsbildningen så lång tid? Ange några faktorer som förklarar de många talmansrundorna, presskonferenserna och omröstningarna som följde.
- b. Vad ledde fram till att Stefan Löfven blev vald till statsminister och därmed kunde bilda regering?
- c. Vad tror du kommer att ske efter valet den 11 september? Blir regeringsbildningen lika lång och krävande som 2018, eller går det snabbare? Spekulera, resonera och argumentera. Diskutera sedan några tänkbara utfall tillsammans med några klasskamrater.
- d. Ge exempel på några länder som har haft långa regeringsbildningar. Varför har dessa länder haft det svårt att bilda regering?
- e. Vilka konsekvenser kan långa och ovissa regeringsbildningar få för riksdagens och regeringens arbete, för vårt samhälle och vår demokrati?
- f. Finns det skäl att införa någon form av åtgärd för att skynda på regeringsbildningen i framtiden? Diskutera med hjälp av nedanstående tankar och förslag som varit uppe i debatten efter regeringsbildningen 2018.
  - En höjning av fyraprocentsspärren till fem procent?
  - Införa positiv parlamentarism?
  - Ha en gräns för hur lång tid en regeringsbildning får ta?

- De politiska partierna, journalisterna och väljarna bör inför riksdagsvalet tänka och agera på ett sätt som kan leda till en tydligare regeringsbildning.

13. Vissa tycker att representativ demokrati innebär att det räcker med att vi har möjlighet att rösta på kandidater från olika partier som har liknande åsikter, eller ideologi, som våra egna. Andra anser att det är viktigt att de folkvalda ledamöterna är representativa i den meningen att de motsvarar den svenska befolkningen vad gäller ålder, kön, utrikes födda, geografisk spridning, utbildning, m.m. Besvara nedanstående uppgifter. Ta gärna hjälp bifogad länk från Statistiska centralbyrån **SCB**.

- a. Vilken medelålder har riksdagens ledamöter?
- b. Hur stor andel är under 30 år, medelålder och över 65 år?
- c. Hur ser fördelningen ut mellan manliga och kvinnliga ledamöter?
- d. Vilken utbildningsbakgrund har riksdagens ledamöter (till exempel eftergymnasial utbildning)?
- e. Hur stor andel är utrikes födda?
- f. Hur representativa är riksdagens ledamöter jämfört med Sveriges befolkning i stort? Vilka skillnader och likheter finns?
- g. Hur viktigt är det att riksdagens folkvalda riksdagsledamöter är representativa? Diskutera i mindre grupper.

14. Sök på nätet och ta reda på vilka valfrågor som anses viktiga när partierna drar igång sina valkampanjer.

- a. Varför anses dessa frågor vara viktiga valfrågor?
- b. Välj en fråga som uppmärksammas i de nationella medierna. Besök partiernas hemsidor och deras partiprogram. Hur ställer sig partiet i den fråga du undersöker?
- c. Finns det några partier som har liknande åsikt? Vad beror det på i så fall?